

НОВИ САД - На данашњи дан 1773. године рођен је Атанасије Стојковић српски и руски писац и научник, члан руске Царске академије наука, професор и ректор универзитета у Харкову. Похађао је "граматикалну латинску" школу у Руми, школовање је наставио у Шопрону, Сегедину и Пожуну (данас Братислава) а у Гетингену је докторирао филозофију. Од 1803. предавао је на Универзитету у Харкову. Један је од учених Срба које је царска Русија позвала да буду професори на том универзитету, уз Глигорија Трлајића, Саву Петровића, Ђорђа Коритарара. Био је и ректор и оснивач харковског Ученог друштва. Један је од носилаца просветитељства код Срба, уз Доситеја и Павла Соларића, и био је међу највећим противницима језичке реформе Вука Караџића. У Будиму је 1801/3 (на подстицај Доситеја Обрадовића) објавио тротомно дело: "Фисика, простим језиком списана за род Славено-сербскиј". Аутор је и првог оригиналног српског романа: "Аристид и Наталија" на традицијама тзв. сентименталних романа 18.в. иако се зачецима белетристике код Срба, сматра прерада Мармонтеловог "Велизарија" Павла Јулинца (1730-1785). По узору на Волтеров "Кандид" написао је: "Кандор или откривање египетских таин", филозофско поучно дело. Аутор је и дела: "О ваздушном камењу и њиховом пореклу", која се сматра једном од првих озбиљних студија о метеоритима уопште. У Источном Сибиру, где је 30. јуна 1908. године пао метеорит и изазвао огромна разарања, постоји брег назван "Стојковићево брдо".

480. п. н. е. - У поморској бици код острва Саламина у Егејском мору, Грци су под командом атинског војсковође Темистокла поразили Персијанце које је предводио краљ Ксеркс I, чиме је осигурана превласт Атине на мору.

1519 - Португалски морепловац Фернандо Магелан испловио је из Севиље с пет бродова и 270 морнара, предводећи шпанску експедицију на путу око света. Две године касније убијен је у окршају с филипинским урођеницима, а 1522. у Шпанију се вратио само брод "Викторија" и 18 преживелих и тако је први пут доказано да је Земља округла.

1772 - Рођен је српски књижевник Јоаким Вујић, отац модерног српског позоришта. Бавио се преводилаштвом, глумом, писао је путописе, био је нека врста светског путника, познавао низ страних језика. Школовао се у Баји, Калочи, Сегедину. Лицеј и права учио је у Пожуну (Братислава). Прва "театрална представленија" приредио је у Пешти, Баји и Сегедину између 1813. и 1815, а у Земуну 1823. У тадашњој Кнежевини Србији је с прекидима боравио од 1833. до смрти, и у Крагујевцу и Београду је, као "Књажевско-сербског театра директор", основао 1834. и 1836. прве позоришне трупе.

Био је противник језичке реформе Вука Караџића као и бројни учени Срби Вуковог времена. Написао је "Путешествије по Србији", "Земљеописаније", као и 21 драмско дело, укључујући "Крешталицу", "Фернанда и Јарику" и "Љубовнају завист через једне ципеле". Аутор је и једне Француске граматике.

1833 - Рођен је италијански новинар и пацифиста Ернесто Теодоро Монета, добитник Нобелове награде за мир 1907. Био је директор миланског листа "Ил Сецоло" и председник Интернационалног конгреса за мир у Милану 1906. а у младости генералштабни официр италијанског револуционара и борца за уједињење Италије Ђузепеа Гарибалдија.

1842 - Рођен је шкотски хемичар и физичар Џејмс Ђуер. Први је добио течан, а затим и чврст водоник. Између осталог, Ђуер је пронашао и термос-боцу.

1863 - Умро је немачки филолог и књижевник Јакоб Грим, оснивач савремене германистике. Скренуо је пажњу интелектуалне јавности на народне умотворине и језик. Изучавао је историју језика и старије књижевности. Бавио се народним предањем, митовима и бајкама, фолклором и обичајима. Засновао је 1852. велики "Немачки речник" и написао је "Историју немачког језика". Преводио је српске народне песме, а из пријатељства с Вуком Караџићем настао је превод Вукове Српске граматике. Заједно с млађим братом Вилхелмом сакупио је и обрадио бројне бајке познате деци широм света.

1870 - Снаге италијанског краља Виторија Емануела II преотеле су Рим од Француза, који су се ту налазили како би штитили папску државу-Ватикан. У ствари Наполеон III је настојао да онемогући уједињење Италије. Виторио Емануеле је тада саопштио намеру да Рим прогласи престоницом Италије.

1878 - Рођен је амерички писац Аптон Бил Синклер, аутор више романа са социјалним темама, политичких и социјалних списа. Дела: "Џунгла", "Метропола", "Краљ угаљ", "Џими Хигинс", "Крај света", "Између два света", "Аждајини зуби", "Широка је капија", "Председников агент", "Свет који треба освојити", "Председничка мисија".

1904 - У Етнографском музеју у Београду отворена је прва стална поставка. Етнографски музеј основан је фебруара 1901, али сакупљање етнографских предмета

отпочело је организовано у Србији још 1844. У оквиру Народног музеја Србије (Сербсконародни музеум). Прво право систематско сакупљање обављено је ради учешћа на Свесловенској изложби 1867. у Москви. У окриљу Српског ученог друштва 1872. појавио се предлог за оснивање музеја који би чувао етнографске предмете, Стојан Новаковић је тада изложио Предлог и нацрт за оснивање Српског историјско-етнографског музеја. Када је фебруара 1901. из Народног музеја у посебну зграду, поклон Стевче Михаиловића, трговца из Јагодине, пресељена етнографска збирка, почео је с радом посебан Етнографски музеј. Први управник био је Сима Тројановић, и већ 1904. фонд музеја чувао је око 8.500 експоната. Од 1926. редовно излази Гласник Етнографског музеја. Године 1951. Музеј је смештен у репрезентативно здање негдашње Београдске берзе, на Студентском тргу, изграђено 1934. по пројекту Милутина Борисављевића.

1916 - На предлог министра војног регент престолонаследник Александар Карађорђевић одобрио је Уредбу о војном телеграфу, на основу које су мале јединице везе, из састава рода инжињерије, прерасле у веће јединице ранга батаљон-пук и веза је постала самосталан род Српске војске. Тај датум се обележава као Дан Бригаде везе и Дан службе телекомуникације Војске Србије.

1934 - Рођена је италијанска филмска глумица Софија Лорен, која се прославила у неореалистичким италијанским филмовима после Другог светског рата, а као плод удаје за продуцента Карла Понтија постала је светска звезда. Филмови: "Напуљско злато", "Жене са реке", "Хлеб, љубав и...", "Чочара", "Црна орхидеја", "Чежња под брестовима", "Сид", "Две жене", "Кључ", "Брак на италијански начин", "Грофица из Хонгконга", "Сунцокрет", "Изузетан дан".

1945 - Врх римокатоличке цркве у Хрватској објавио је "Пастирско писмо", чији је духовни творац био загребачки надбискуп Алојзије Степинац, у којем је жестоко нападнута нова власт у Југославији због пресуда "католичким вјерницима и свећеницима" (који су осуђени као усташе и њихови сарадници), због одвајања цркве од државе и због аграрне реформе.

1957 - Умро је фински композитор Јан Сибелијус, чији је оригинални стил инспирисан финским музичким фолклором и народним епом "Калевала". Дела: симфонијска песма за оркестар "Финландија", оркестарске легенде "Лабуд из Туонела", "Повратак Лемикаинена", увертира "Карелија", виолински коцерт.

1970 - Совјетски космички брод "Луна 16" спустио се на Месец ради узимања делова тла Земљиног сателита.

1976 - Шведска Социјалдемократска партија поражена је на изборима за скупштину, после више од 40 година на власти.

1977 - Вијетнам и Цибути, до тада француска колонија, примљени су у УН.

1979 - Владара Централноафричког царства Жана Бедела Бокасу оборио је његов рођак, бивши председник Давид Дако, чиме је та земља поново постала република. Бокаса је 1965. војним ударом срушио Дака а 1976. прогласио је себе за цара. Упамћен је по невероватној екстраваганцији, расипању државне имовине, а приписани су му и злочини.

1984 - У двориште амбасаде САД у Бејруту камионом пуним експлозива улетео је исламски терориста-самоубица и усмртио 40 особа.

1989 - Фредерик Вилхелм де Клерк преузео је дужност председника Јужне Африке.

1990 - Преминуо је српски конструктор авиона Слободан Зрнић, декан Машинског факултета Универзитета у Новом Саду, један од конструктора летелица ИК-3 и С-49. Авион ИК-3 је 6. априла 1941. у априлском рату учествовао у одбрани Београда од напада немачке ратне авијације, када се показао као необично ефикасан. Завршио је Машински факултет у Београду и усавршавао ваздухопловну технику у Француској, а као експерт УН неколико година је провео у Африци.

1990 - Скупштине Источне (Демократска република Немачка) и Западне Немачке (Савезна република Немачка) потврдиле су уговор о уједињењу двеју држава.

2000 - Умро је руски космонаут Герман Титов, други човек који је летео у свемир. Титов

је августа 1961, у броду "Восток 2", провео 25 сати у свемиру, обишавши Земљу 17 пута. За заслуге у освајању васионе, добио је највише државне награде и звање хероја Совјетског Савеза.

2004 - Сједињене Америчке Државе званично су укинуле трговински ембарго против Либије уведен 1986. године, пошто је ова земља претходно одустала од производње оружја за масовно уништавање.

2005 - Умро је ловац на нацисте Симон Визентал. Сам је преживео холокауст и провео је готово шест деценија прикупљајући информације о онима који су сматрани најодговорнијим за убиство 6 милиона Јевреја у Другом светском рату. Помогао је да се пред лицем правде нађе више од 1.100 нацистичких ратних злочинаца, између осталих и Адолф Ајхман, фирерова десна рука у кампањи за истребљење Јевреја, и Франц Стангл, бивши командант концлогора Треблинка.

2006 - Најмање 43 рудара погинула су, док су два повређена у експлозији у руднику "Лењин" у граду Шахтинск, јужно од главног града Казахстана, Астане.

2006 - Умро је шведски филмски сниматељ Свен Никвист, блиски сарадник Ингмара Бергмана. Никвист је добитник два Оскара за филмове "Крици и шапутања" (1973) и "Фани и Александар" (1982), оба у режији Бергмана.

(Танјуг)